

# SLOVENSKI NAROD.

Iznaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejeman za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrt stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. — Ogravnštvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

## Vzajemno gorje Jugoslovanom.

[Izv. dop.]

Prijel je tedaj Slovén v Hercegovini za orožje, da zopet pokaže svetu krvave žrtve za pravico i svobodo; da svetu pokaže, kako strašno gorje tlači ubogo slovensko rajo; da svetu pokaže bolno srce za tužno, po tujcu zatirano domovino, za kojoj stavi svojo največjo žrtev, življenje, na altar. Slovenci, tem ubogim tlačenim ustašem, po krvi i mleku bratom, ne smemo pomoči odreči v tem morda za vse Jugoslovane važnem času, temuž hitimo jim brzo na pomoč. Žene, otroci i starčki ustašev begajo čez hribe na Dalmatinsko, da najdejo tam zavetje in človekoljubje. Kdor bi se teh ljudij ne usmilil, ki toliko trpe za svojo domovino, kdor bi je zdaj zapustil brez pomoči, krvnik bi bil svojega brata, svojega naroda.

Pred nami stoji odprta velika knjiga, v koji čitamo tužno zgodovino i veliko gorje vseh Jugoslovanov brez izjeme. Ako pogledamo se zdravim očesom v historično čisto zrcalo, koje kaže podobno brez laži, videli bomo, da baš Jugoslovani nosimo vzajemno gorje i narodno bedo do današnjega časa!

Vsem Jugoslovanom rodilo se je krvavo vzajemno gorje l. 1356.; takrat, ko je kruti Turčin prvokrat stopil pri Helespontu na evropska tla. V tem letu se je pričela ona strašna beda i sužništvo, ki tlači većino Jugoslovanov še danas. Hude posledke divje turške sile preteklih stoletij pa čuti vse Jugoslovanstvo brez razločka, tudi mi Slovenci. Še pred malo desetletij bili smo tlačeni vsi jednako, od jednacega sovražnika — Turka.

Slovenci smo se pred Turkom nekoliko oddahnili, pa rana, katero nosi naš brat doli na jugu, tudi nas skli. Strupena turška guja, katera grize na bratovem srcu, grize tudi na našem. Brat z bratom, rod z rodom. Ipak ne bo več dolgo lazila ta strupenina po tleh Jugoslovana. Bliža se jej zaslužena kazen — črni grob.

Nekdo povprašuje: Kako je vendar to, da se Slovanu od nekda od tuje barbarske sile, v lastnej hiši, na lastnih tleh strašna krivica godi? Slovan je odkritosrčen, tih in krotek; priprostost in zaupljivost mu je skoraj prirojena; potrpežljive nravi je do skrajne mere; te in enake lastnosti Slovana bile so divjemu Azijatu, Turku, za njegovo ropanje in krvičeljno srce prav po godu. Zgodovina nam kaže, da se je Jugoslovan samo branil turški nečloveški krvičelnosti. Kaj so matere slovenske Turčinu hudega zakrivile, da jim je nježna deca pobral, je razsekao, ter psom razmetao? Kaj je tužni Sribin Turčinu hudega storil, da je l. 1389. pridivjal na srbsko zemljo, da se

je domačin močil na Kosovem polju v lastni krvi, padši mu cvet srbskih junakov? Kaj je bil brat Hrvat Turčinu zagrešil, da je l. 1565. pridivjal na zemljo Hrvaško, ter nečloveško mesaril i klal najlepše i hrabre junake hrvatske krvi pod Sigetom? Nič; vse gorje trpelo je Jugoslovanstvo po nedolžnem od Turčina, ker je bilo premalo energično.

Prej omenjene dušne lastnosti Slovana uporabil je tudi Madjar, Nemec i Italjan za svoje namene. To se očitno vidi nasilje madjarsko proti Slovakom, in oholost nemška osobito proti nam Slovencem. Naši splošni sovražniki pa še vedno dejansko citirajo svoj motto: „Slovan molči, pa trpi!“ Kaj so Madjari storili se Slovaško matico in gimnazijo? In kaj Švabi na Slovenskem o času zadnjih volitev v trgovinsko zbornico na Kranjskem? Ali niso to primeri, kakor en kos turške sile, unicum za devetnajsto stoletje?

Večno solnce je pravica i resnica; in ta mora prej ili pozneje tudi pri nas Slovanih zmagati. Da, pod tlačilnim jugoslovanskim nebom ne bo poprej miru, dokler ne zmaga resnica i pravica, za kojoj je Jugoslovan v očeh cele Evrope z krvavim krstom uže šestokrat plačal. Da, tema se nam dela od srčne bolesti, ko vidimo, kako strašno gorje sloni z vso težo v tem stoletju na ram. h naših bratov pod turško silo. Pa, da si zmanjšamo vzajemno gorje, delajmo zložno. Iskre kresati, da se tudi drugim bratom v temi sveti, dakle slogu i ljubezen mej brate širiti, to je, pravimo odkritosrčno, dolžnost, poklic i poslanstvo vsakega prosvetljenega rodoljuba. Širi naj se plod slovanske vzajemnosti osobito mej mlado inteligenco; saj mladina je cvet naše zemlje, in tolažilna nada naša lepše bodočnosti. Napredajoča civilizacija v našem narodu bo gotovo največ na to upljivala, da bode grenki koren stare nesloge mej Slovani počel naglo trohneti. Naša sloga mora biti taka, da nas ne sme ločiti: ne jezik, ne vera, ne pravopis, ne čas, ne prostor. In kje moremo mi najprvo misliti na slogu, če ne pri Jugoslovanu? da se vzajemno malo po malo podpiramo, in ne podpiramo z lastnimi žrtvami v prvi vrsti tujo mogočnost, ki nam je povsod le krivična.

Jugoslovani nosimo vzajemno gorje samo na videz nekoliko različno. Sovražnih nasprotnikov, bodi si tujih ali domačih, imamo vsi velik broj.

Kdo ne pozna domačih krvnikov, koji so na razne načine izdajaleci svojega naroda? Kdo ne pozna domačih omahljivih trepetlik? Kdo ne pozna narodnih ničevcev ali nihilistov, ki so pri vsem dušnem i materijalnem izobilju na delu za narod le mrtve mašine in na ljubezni mrzli kot zid? Kdo

ne pozna ono kasto ljudij, ki le molze ubogi narod? Kdo ne pozna onih domačinov, koji bi držali narod najrajši v nevednosti; to in enako je naše vzajemno gorje, ki raste enako ljuliki mej rumeno pšenico, iz domačega semena na domačej njivi.

Kakor rečeno: Pravičen človek se usmili zatiranega; trdosrčen ali lahkomišljen se zatiranemu pa smeje. Pregovor pravi, da ima nesrečnik redko kdaj prijatelje na strani; tako ne sme biti pri nas nasproti zatiranim bratom v Hercegovini, to je, njih sirotam. Na pomoč jim z denarjem in orožjem! Naj se vendar pokaže slovanska solidarnost enkrat v dejanju!

V—v.

## Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 11. avgusta.

**Dunajski** židovski listi so vendar začeli priznavati, da upor v Hercegovini nij kar si bodi, in da utegne imeti važne posledke. Vendar!

„N. Fr. Pr.“ ima včeraj uveden članek, v katerem pravi, da bode knez Milan moral prijeti za orožje, ali pa bo strogolavljen, in na njegovo mesto se vsede Aleksander Karadjordjevič. Vlade, pravi „N. Fr. Pr.“, ga ne bodo držale.

**Gališki** deželni odbor je vsled smrti grofa Goluchovskega poslal cesarju adresu. — Listi ugibajo, kdo bode njegov naslednik; večina, posebna „Gazeta Narodova“, je za grofa Alfreda Potockega.

Vntrnje države.

**Belgradski** „Vidovdan“ pozivlje zopet v uvodnem članku Srbe, naj nabirajo in pošiljajo podporo za uboge familije bojevnikov v Hercegovini. „Znali su naši starci, kako se je postopalo s porodicami (familijami) ustanika, s ženom i decom junačkog borca“ — če bi jih Turki dobili, pokoljejo jih. Za to beže v Avstrijo in tu jih ne pustimo od lakote umreti. „Svaki Sribin, svaka Sribkinja da za nevine (nedolžne) žrtve svete borbe što god može.“

Na **Francoskem** je reka Rhone, od katere se je bilo bati velike povodnji, uže znatno upadla. — Darila na kolegijin Chaptal so bila razdeljena 9. avgusta; pričakovanih nemirov pri tej priliki nij bilo, le prefekt departementa, Seine, je bil hrupno sprejet. — Veliki knez Konstantin Nikolajevič je prišel incognito v Pariz, pod imenom grofa Romonova.

**Španjska** vlada energično postopa proti Karlistom. General Martinez Campos bombardira trdnjavo Sea d' Urgel v Pirenejah, glavno pribežališče Karlistov, ki čez dalje bolj omagujejo.

**Italijanska** vlada kupuje konje za svojo armado na Nemškem in v Avstriji. — Vse kaže na to, da plava nekaj v zraku.

**Pruski** listi so v jezi nad izidom volitev na Bavarskem, ki so se eminentno antiprusko vršile, začeli bavarskeji vladi žugati z aneksijo, češ da nasproti klerikalnej stranki premalo energično postopa. Pruski

listi so s tem dosegli, kar niso hoteli. Bavarska patrijotična stranka, prej razcepljena, bode stopila v prihodnjem deželnem zboru prusijanom kompaktna nasproti, ter bode pri obravnavah popolnem dominirala. Patrijotična stranka se je zedinila v tem, da se morajo pravice Bavarske na vsak način ohraniti, Prusom se ne sme nič več dovoliti, pruske konfesionalne postavne ne smejo nikdar dobiti veljave na Bavarskem, tiskovna svoboda se mora varovati. Dalje so patrijotje sklenili, da bodo obširna poročila o delovanju prihodnjega deželnega zbora bavarskega objavili. To je vse, kar so Prusi s svojim kričanjem dosegli.

## Dopisi.

**Iz št. Ruperta na Dolenjskem** 8. avgusta [Izv. dop.] (Kako se je naš nemškutarski župan kot „kirchturm-politikar“ blamiral.) Cele kupe blamaž sem uže priobčil o našem županu in njegovih nemškutarskih pomagačih v vašem velecejenem listu, a kopičijo se še dan na dan, teden na teden nove, tako, da se uže dozdeva, kakor da bi nemškutar Dolar z neko „par force“ na to delal, le veliko blamaž si prislužiti, ter izmed vseh dolenjskih nemškutarjev v tej stroki staviti si večni spomin „acre perennius“. Da, da! vsak uvideva, da D. s „Tagblattom“ rivalizira, in Aleksandra Koruzo je uže davno presegel. Da uvidite, da je to gola istina, blagovolite dragi čitalci „Slov. Nar.“ z nekoliko potrpežljivostjo sledeče čitati:

Pri naši farnej cerkvi bilo je jako potrebno popraviti stolp. Ker je cerkev v gotičnem stilu zidana, ter njena znotranjost po velezaslužnem ranjcem dekanu g. Vovku zelo okusno v gotičnem stilu renovirana, stolp pak je do sedaj bil v slogu primitivno kmetskega okusa, mislilo se je na to, da bi stolp, ako se uže popravlja, popravil se v gotičnem a ne v starem slogu, in to tem bolj, ker je popravljenje v gotičnem slogu cenejše, nego ono v „trebušnem“. Naš gosp. župnik skliče vse veljavne može iz občine v farovž, češ, da bi se o tem posvetovali, in o dotičnej zadevi storili primeren sklep. Ker je prvokrat kmetski okus prevagoval, in je za popravo v gotičnem slogu prav za prav le dvoje gospodov odločno govorilo, sklenilo se je provizorično za stari zlog, a v oklepaju pustila se možnost gotiškega zloga. S tem se je temeljitej diskusiji, vročem debatanju o tej zadevi odprla pot in kakor je o takovih slučajih navada, zmagati mora oni, ki pogumno a temeljito dokazuje, ki kmetu osobito v denarnem obziru na srce govori. Razumni kmetje bili so kmalu za jedino mogočo popravo v gotičnem slogu, posebno potem, ko se jim je pokazala tudi slika takega stolpa. Le nekateri napihneni nemčurčki, katerim nevednost uže pri klobuku ven pihati mora, ker v njih glavnej črepinji uže nema več prostora, so zoper vsako sporazumljenje. Ker jim temeljitih dokazov, kakor je pri take bire ljudeh sploh navada, primanjkuje, so se upirali in vrgli le na krik in psovanje, da se je po vsej št. Ruperškej dolini razlegalo, ter celo iz družih far odmevalo. „Mi nečemo korena, repo, bučo, star turn čemo; ta je o . . ., b . . ., ki za nove forme turn glasuje, ne verjemite Slovincem, za turn nas bodo opeharili,“ take in enake fraze so odmevale, da je bilo groza. Dolar misleč, če mu zopet

ta „o . . . nakana“ izpodleti, brusi si pete in jezik, da je joj! K procesijam hodi (kar inče nij njegova navada) ter tam obdeluje kmete, da so se uže vsace mu usmili; v krčmah je povsod le njega čuti in o njegovej „repi“, „pa le korena ne“; v G . . . kovej žganjariji, tam se pa pripravljajo smodnik in svinčenke za vse one, ki bi nasprotnih mislij mimo šli, ter se izogniti hoteli nemčurskih limanc; žganja duh je uže omamil vsacega mimo idočega, kaj še le jezikov njih strupene pušice?

Deputacija dveh kmetov, ki sta se dala omotiti po nemškutarjih, prikoraka v farovž, češ, fajmoštra moramo ugnati v kozji rog. Vedela sta se res silno surovo in arogantno napram nemčurjem istinito premehkemu župniku. Ko bi ne bila ravno v momentu, ko sta kmeta v najhujšej razjarenosti nad gosp. župnikom hudovala se, ustopila dva pogumna gospoda J. in B., ne vem kakšne insultiranja bi še bil moral g. župnik prenesti. Ko sta se omenjena gospoda krepko v bran postavila za g. župnika, ter kmetoma razkrila in razodela nemškutarske intrige, priznala sta indirektno sama, da ju je poslala nemškutarska stranka, molče sta poslušala, kako se kmetje za nemčurstvo in njih nakane slepe, ter jako mirna podala se iz farovža polna sramote in jeze proti nemškutarstvu, ki ju je bilo proti Slovincem nahujskalo — za nič. Dolar, ki bi imel kot „Nemec“ sam navdušen biti za — gotiški zlog, je proti temu iz jedinega uzroka, da bi Slovenci s svojim predlogom ne prodrli; da bi kazal svojo mogočnost in veljavnost kmetom, ki še sedaj vsi ne uvidijo, da le D. častilakomnosti in nemčurske neumnosti strežejo, a se pred celim svetom blamirajo, ter sramoto nakopavajo. — Ko se je potem zopet eklicel o tej zadevi zbor, morala je nemškutarija molčati, da, sama glasovati za predlog Slovincem; bili so popolnem potrti, in pogumnosti in zgovornosti le dveh mož g. J. in B. imamo se zahvaliti za oni prospeh Slovincem. Ker je D. kmalu potem prišel odpuščenja prosit g. župnika, je s tem sam priznal, da je krivo ravnal, kar je nekolike hvale vredno. Mi pak bi g. župniku vse eno svetovali, naj bi pazil, ker, ako se nemčur okolo koga plazi, nema z njim nikoli dobrih namer, kar vendar mora uže vsem očitno biti. — Pogumnost, prepričevalna zgovornost pak sti lastnosti, ki nemčurstvu najbolj imponirajo, ter mu največ terena odvzamejo. Torej ne bomo še dalje strahopetni! — Stolp je sedaj uže dodelan, ter se jako lepo podaja lepej št. Ruperškej okolici.

## Domače stvari.

— (Prepoved „post festum“). Karakterističen komentar k uvodnemu članku našemu od včerajšnjega dne „Signum temporis“ je nek ukaz mestnega magistrata, katerega sta dobila odbora „Sokola“ in „čitalnice“ tukajšnje. Glasi se tako-le: „st. 45/Pr. Slavnemu društvu „Sokol“ v Ljubljani. V tem trenutku prejel sim ukaz c. kr. deželnega predsedništva za Krajsko od 7. t. m. št. 41/de praes. glasé se, da se za prihodni čas namenjeni sestanki društev med soboj z ozirom na obstoječe okolščine za celo Kranjsko kronovino popolnoma prepovedujejo. — Ker mi je iz raznih virov naznanjeno, da posebni odbor slavnega dru-

štva priprave za sestanek več društev iz sedanjih deželá prihodne dneve v Ljubljani dela, tak se obrnem da slavnega društva, da ono to prepoved dotičnemu odboru naznaniti blagovolji. Mestni magistrat v Ljubljani 8. avgusta 1875. Župan: Laschan m. p.“ — Kaj več o tej zadevi hočemo spregovoriti jutri.

— („Laibacher Tagblatt“) je imel včeraj pred porotniki pravdo. Tožil ga je deželni tajnik Kreč. Prav žalostne figure kot priče so igrali poslušalcem na veselje „haute voleč“ kranjske „Verfassungs-partei“ gg. Vestenek (kateri je včeraj postal litijski okrajni glavar, kakor je ponosno povedal) dalje grof Korinski, pl. Alpi in dr. Keesbacher. Pravda še nij končana bila, ko uredovanje sklepamo. Obširno poročilo pride.

— (Za nesrečne rodbine hercegovske,) katere so v Avstrijo pribegnile, so dalje darovali: Dr. M. v Ljublj. 10 gld.; rodoljubi v Mariboru 52 gld. Zadnji izkaz 315 gld. 75 kr.; torej skupaj 377 gld. 75 kr. Odposlanih v Dalmacijo je 300 gld., potujočim darovanih 50 gld. S pismi dd. 4. in 8. kolovoza potrjuje za darski odbor sprejem poslanih mu novcev.

— (Andrejčkov Jože.) K novici v „Slov. Narodu“ o spominku poročá se nam iz gotovega vira, da je nagrobni spomenik ranjcemu Podmilšaku g. dr. Razlag na svoje troške napraviti dal.

## Telegram „Slovenskemu Narodu“.

*Spljet*, 11. avgusta. (Došel nam ob 11. zjutraj.) Včeraj je bila bitka pri samostanu Duže. 250 vstajcev je pobilo 400 Turkov. Jeden turški beg je padel. Obojestranska izguba je neznana. (Zmaga vstajcev je tem gotovjše, ker „uradna „Laib. Ztg.“ od včeraj iz drugega vira, iz Dubrovnika jednak telegram donaša. Ur.)

## Izpred sodišča.

(Konec.)

Oni teden smo bili objavili zatožni spis pravde, ki je celo občino, 75 mož, starih in mladih pred sodišče spravila. Celi teden je obravnavanje trajalo. Obtožencev je samo deset obstalo svoje dejanje. Izgovarjali so se vsi s tem, da graščina nij imela pravice v Mašunu hiše staviti, ker je bil l. 1869 njim vcenjen in bode torej pri končnej servitutnej odvezi postal njih lastnina. Ker sta pa graščinski nadlogar Obereigner in logar Sattran trdila, da Mašun nij bil vcenjen in tudi iz aktov stvar nij bila popolnem jasna, je zahteval zagovornik dr. Razlag, da naj se po telegrafičnem potu povabijo priče Juri in Janez Knafelc iz Koritnice in Jarnej Knafelc iz Knežaka, ki so bili kot cenilni može pri servitutnej odveznej komisiji in bodo torej lahko razjasnili, kje je meja vcenjenega dela šneperskih gozdov.

Te priče so bile tudi povabljene in so enoglasno potrdile, da se je logarska hiša stavila pod Mašunom proti Knežaku, meja vcenjenega gozda gre pa še dalje od Mašuna proti Šneperku in sicer od Slajšarice čez Javor in Strgarijo tako, da Mašun res kmetom pripade.

Državni pravdnik Gerdešič je v tri ure trajajočem govoru dokazoval krivost vseh

zatožencev, kakor je bilo uže v zatožbi povedano. Na to mu je odgovarjal dr. Razlag sledeče:

Slavna sodnija! Glede na obravnavo, katera je trajala celi teden, naj blagovolijo gg. sodniki mirno poslušati me, ker moram denes nekoliko dalje in obširno govoriti, kakor je sicer moja navada, kajti tu gre za osodbo 74 ljudij in njih nedolžnih družin in za agrarično pravdo, kakoršnih je hvala bogu dosedaj malo bilo v naši deželi in tudi v naši državi, in jih je tudi čedalje manj. Kakor je znano, je zlasti bilo na Irskem in v Siciliji veliko taci žalostnih prikaznij, deloma tudi v naši državi in sicer v Dalmaciji in sem ter tja tudi v Galiciji. Take pravde so znamenje, da v državi nij vse v redu, kakor bi moralo biti, v državi, v katerej si je vsak posamezni državljani svest, kaj je njegova dolžnost in kake pravice sme terjati od svojih sodržavljanih. Pričakujem, da taci prikaznij ne bode več niti v naši deželi niti v celej državi. Zanimiva je današnja obravnavo zaradi števila obtožencev in zaradi tega, ker smo tudi pred dvema leti imeli enako pravdo v naši deželi. Takrat so se zoperstavili nevedni kmetje cesarskim oblastnijam misleč, da se njih gozdom pravice kratijo. A današnji obtoženci so kaj drugega storili, kot pred dvema leti gorenjski kmetje. Oni se nijso zoperstavili cesarskim oblastnijam oni nijso motili mirne posesti, oni nijso napadali tuje lastnine, ker imajo sodniške razsodbe za svoje važne in obširne pravice. — Kaj so uzroki dejanja današnjih obtožencev? So li oni krivi hudodelstva, katerega so zatoženi?

Eden naj poglobitnejših vzrokov tega dejanja je njihova nevednost in neizobraženost zaradi pomankanja šol. Kakor smo slišali iz ust 74 obtožencev, znajo le trije nekoliko brati in pisati, in še mej temi 70 letni starček, kar žalostno ilustrira stanje in razmere šolstva v naši deželi. So li ti ljudje tega krivi? Ne, nikakor ne! — Naj mi bo dovoljeno omeniti slučaj, da je letos na ljubljanski gimnaziji naredilo samo enajst dijakov izpit zrelosti, mej tem ko jih je bilo pred osmimi leti v prvi šoli 122. To je jako slabo znamenje in reklo bi se morda, da se, mladež neče učiti, kar morebiti nij res, a vendar je reč premišljevanja vredna. Precej drugi dan, ko se je zvedilo, da je samo 11 osmošolcev naredilo zrelostni izpit, se je neki tukajšnji trgovec hvalil, da je on pripomogel k temu, da se nij napravila v Šiški ljudska šola. S tem hočem dokazati, da nijso zatoženci krivi, da se nijso nič učili, marveč ljudje ki mislijo, da šole škodujejo, in taci čudni ljudje je žalibog v naši deželi še veliko. Dalje je tudi revščina kriva dejanja, katerega so zatoženi moji klienti in katerega imenuje g. državni pravdnik „javno posilnost.“ Revščina v tem kraju je tako velika, da morebiti še na Kočevskem nij take, kateri si vsaj po svetu kaj prislužijo. Pivčani imajo jako malo in slabe zemlje, katera jim daje zelo pičle dohodke. Zemlja je jako nerodovita, po zimi je vedno burja in ako spomladi ne dežuje, ne rase nič. To je tudi uzrok, da z davki zaostajajo.

V tem kraju bi se gotovo ljudje ne bili naselili, ako bi jim ne bile zagotovile graščine obširnih gozdnih pravic. Dobili so tudi kakor nikjer drugje, pravico do merkantilnega lesa, ker se je izprevidelo, da bi ljudje

sicer ne mogli izhajati. Te pravice so bile tako obširne, da je imela ena kmetija pravico do sto bukev in precejšnjega števila jelovine. Le tako bilo jim je mogoče, davke plačevati. Te pravice kmetov so bile intabulirane l. 1793 v deželne knjige, in so trajale do l. 1853, ko je bilo odločeno da se imajo odvezati. Te obširne pravice so od tega časa nehale, a vendar so razmere mej Šnepersko graščino in tamošnjimi prebivalci še sedaj zamotane in nedogotovljene. Misel, da imajo še sedaj tako obširne pravice, je tudi uplivala na njih dejanje.

A ker še sedaj nijso pravice obeh strank dogotovljene, tudi graščina ne sme samovoljno ravnati, ampak se strogo držati meje svojih pravic.

Leta 1869 je bilo posestnikom Knežaka, Bača in Koritnice, ki so imeli do sedaj jako obširne gozdne pravice, vcenjenih čez 3000 oralov Šneperskih gozdov, kateri imajo pri konečnej servitutni odvezi postati njih lastnina. Ta vcenjeni del gozda sega še dalje od „Mašuna“, kjer se je stavila gozdarska hiša, proti Šnepergu do „flajšarice“. Ker hi ti ljudje s tem ne bili še popolnem odškodovani, se je na njih prošnjo pozneje dovolilo, da dobodo še za 22.000 gld. gozda in sicer Knežacani sami za 11.000 gld. Iz tega sledi, da ne bodo dobili samo Mašuna ampak tudi še precejšnji del gozda za Mašunom proti Šneperku.

Ljudje smejo od tega časa (1869) samo po vcenjenem delu gozdariti, graščina pa mora gozde do konečne servitutne odveze nadzorovati in davke plačevati.

Razsodba od 4. maja 1869, katera določuje mejsobne gozdne pravice graščine in kmetov izrečno pravi: „razume se ob sebi da se ima graščina vsakoršne porabe vcenjenega gozda zdrževati.“

Ta razsodba je za vse veljavna. Nam je pa g. Obereigner (oskrbnik graščine) v moje veselje sam povedal, da je bil on tisti ki je po svojih mislih, kje da bode prihodnja meja določil, kje se ima gozdarska hiša zidati. Ko bi bil jaz državni pravdnik, bi reč malo bolj natanko premislil, ki tako močno kali javni mir, ter žali pravni čut. Obereigner je sam priznal, da je bil on tisti, ki se nij brigal za omenjeno razsodbo in odločil, da se ima na negotovej meji postaviti hišo za 11.000 gld.

Ta reč je vredna premišljevanja. Po mojem mnenju so moji klienti doprinesli dejanje, ki je tik naše kazenske postave. Kaznjivi so samo zato, ker so delavcem v Mašunu napravili škode za 88 gld., vse drugo spada pod civilni zakon. Ko se je jela hiša zidati, so ljudje povpraševali, kje je dobila graščina pravico za to, še le potem je šel Obereigner k županu Schweigerju in dobil dovoljenje za zidanje. Soli ljudje iz hudobije podrli to hišo? Celo državni pravdnik je priznal, da so uže meseca julija 1874 v Planini in v Postojni pri okrajnih glavarstvih povpraševali, kako da sme graščina v Mašunu hišo staviti?

Vložili so tu vsled tega neko vlogo na okr. glavarstvo v Planini, v kateri so izrekli, da graščina nema pravice v vcenjenem delu gozda hišo zidati, ter so prosili zabraniti nadaljevanje zidanja. A ti ljudje nijso dobili do 24. avgusta, ko se je hiša podrla, na svojo vlogo nobenega odloka. To dejanje se ne da opravičiti in g. okrajni poglavar menda

ne ve, kaki hudi nasledki utegnejo iz tega nastati. Nihče nij rekel ljudem, da jim Mašun nij bil vcenjen, samo Obereigner je trdil, da jim ne bode pripadal, če je prav vcenjen, ker graščina ne more popustiti tako važnega kraja.

Ako se vse prevdari, kakor tudi to, da je pristojni župan g. Bergoč iz Bača sam šel na mesto zidanja, ter rekel graščinskemu logarju, da ljudje ne trpe, da bi se tu zidala hiša, mora se z vso pravico vprašati: so li storili politični uradi svojo dolžnost? Ali nijso bili ljudje po takem ravnanju višjih oblastij zapeljani in primorani si sami pravice iskati?

Ljudje so mislili, da so bile uže pri cenitvi njih pravice prikrajšane in ko so še celo videli, da graščina ta kraj Mašuna proti Knežaku hišo zida, oglje žge in les seka: so si mislili: ako bo to še dalje tako šlo, bomo ob vse prišli. To misliti so imeli tudi uzroke. G. državni pravdnik nij mogel zapopasti, kako da so ravno gospodarji v to poklicani, se braniti samovoljnemu postopanju graščinskih služabnikov. A ravno posestniki imajo pravico varovati svoje pravice, oni si morejo pomagati, kar je graščina zakrivila.

Reklo se je, da so obljubili mirni biti, Res je, bili so tudi dalj časa mirni, a ko so več kot en mesec okolo hodili in zastonj z lepo skušali zabraniti nadaljevanje zidanja. — Oskrbnik Obereigner je rekel, da je Mašun za nadzorovanje gozdov velike važnosti in mora torej graščini ostati, in se je izgovarjal na logarja Satrana, kateri mu je rekel, da Mašun nij bil vcenjen pri servitutni odvezi. Da pa to nij res, je dokazano po treh pričah, ki so bile kot cenilni možje pri servitutni odvzni komisiji.

Zatožba pravi, da Knežacani so se svojim divjim in grozovitnim dejanjem blizo 3000 gl. škode napravili. A ta škoda je precej manjša, kajti obravnavo je dokazala, da ima graščina samo 1454 gl. in delavci 88 gl. škode. O grozovitostih nij bilo ničesar slišati.

Vprašanje je dalje: je li res, kakor trdi drž. pravnik, da so zatoženci mirno posest tuje lastnine napali? Če prevdarimo, da po razsodbi 4. maja 1869 graščina nema nikacega užitka na vcenjenem delu gozda, je jasno, da so imeli ti ljudje pravico protestirati, da se na tem kraju stavi logarska hiša. Ne more se toraj reči, da so mirno posest zemlje siloma motili, kajti graščina nij bila o posesti, ampak samo v sopesosti. Samo zatoženci so imeli pravico tu gozdariti, graščina samo logariti. Tu se o silnem napadu se more govoriti, kajti k temu je treba, da se sila rabi i premaga, kar se pa v pričujočem slučaju nij zgodilo.

Iz teh vzrokov odpade prvo hudodelstvo javne sile po §. 83 k. p., katerega so zatoženi Knežacani.

Reklo se je, da omenjena cenitev nij veljavna, ker vodja komisije, okr. komisar Kočevar, nij šel do Mašuna. Vem, kako se morajo take cenitve vestno opravljati, a nekateri vse drugače ravnajo. Če se je cenitev površno godila, nijso tega kmetje krivi, oni so vrjeli, kar so jimi zvedenci povedali. Tudi komisar nij trdil, da Mašun nij bil ljudem vcenjen, ampak on je le rekel, da tega dobili ne bodo. Kmetje se imeli dovolj uzreka misliti, da bode Mašun njihov in da jim graščina nij pravice krati. Dol-

žnost okrajnega glavarja bi bila, opozoriti graščino, da jo razsodba 1869. leta še bolj veže, kot nevednega kmetu. A on se nij brigal niti za to razsodbo, niti za uboge kmete, akoravno so vse storili, da bi po mirni poti zabranili zidanje logarske hiše. Ko so videli, da so njih protesti in prošnje zastonj, so si sami pomagali, in oni so samo dolžni škodo povrniti, kolikr so jo napravili, če je pa tudi graščina, ima tudi ona polovico škode trpeti.

Po moji misli so le za to kazni vredni, ker so delavcem 88 glid. škode napravili, vse drugo pak ne spada pred kazensko sodnijo.

Ko potem še nekrivost nekaterih obtožencev dokazuje, konča s prošnjo, da bi se samo hudodelstva hudobnega poškodovanja tuje lastnine v škodo graščinskih delavcev po po §. 85 k. p. za krive spoznali in da bi se pri razmerjanju kazni posebno oziralo na veliko in sicer pravično razdraženost in na neizobraženost obtožencev in zlasti na to, da na svoje pismeno vlogo na okrajno glavarstvo, v katorej so se pritožili zoper samovlastno ravnanje graščine, niso dobili nikacega odloka.

Obraznava se je končala šesti dan zvečer, to je v soboto. V nedeljo 8/8 se je naznanila razsodba.

Hudodelstva javne sile po §. 83 k. p. so vsi zatoženci oproščeni, hudodelstva hudobnega poškodovanja tuje lastnine po §. 85 k. p. jih je 67 za krive in 7 za nekrive spoznanih. Obsojenih je 48 na dva meseca in 19 na tri mesece teške ječe.

Ko se je razsodba naznanila, prosi zagovornik dr. Razlag, da bi se glavni uzroki te pravde naznanili deželni vladi, katera naj bi podučila svoje podložne politične urade o njih dolžnostih. Graščina šneperska je tudi letos postavila eno barako na Mašunu, preden je še sodnija izrekla, ako ima za to pravico ali ne.

## Slovenske lepoznanske knjige.

V založbi „Narodne tiskarne“ v Ljubljani so izšle in se morejo dobiti sledeče slovenske knjige:

### A. Romani in povesti:

1. **Erazem Tatenbah.** Izvirna povest, spisal J. Jurčič, velja 50 kr.
2. **Meta Holdenis.** Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.
3. **Kantorčica.** Roman s pogorskega zakotja, češki spisal Karolina Světlá; poslovenil Franjo Tomšič, velja 50 kr.
4. **Prvi poljub.** Novela, spisal J. Skalec. — **Na črni zemlji.** Novela, spis. J. Skalec, velja 25 kr.
5. **Kazen.** Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — **Cerkev in država v Ameriki.** Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik, velja 25 kr.

### B. Listki v zvezkih:

- I. zvezek, ki obsega: Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Presiren, sp. Fr. Leistik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstvo z grozdom na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čegava bode? Novelica, sp. J. Ogrinec. Velja 25 kr.
  - IV. zvezek, ki obsega: Lepi dnevi, sp. Paulus. — Plašč. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih narodnih pesnj. Spisal prof. dr. Krek. Velja 25 kr.
- Kdor hoče katero koli teh knjig dobiti, naj piše „Narodne tiskarne“ in jih dobi po poštnem povzetju. Vse skup se dajo za znižano ceno 2 gold. 50 kr.

### Dunajska borza 11. avgusta.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

|                              |          |    |     |
|------------------------------|----------|----|-----|
| Enotni drž. dolg v bankovcih | 70 glid. | 80 | kr. |
| Enotni drž. dolg v srebru    | 74       | —  | —   |
| 1860 drž. posojilo           | 112      | 40 | —   |
| Akcije narodne banke         | 932      | —  | —   |
| Kreditne akcije              | 216      | 40 | —   |

Izdajatelj in urednik Josip Jurčič.

|              |     |    |
|--------------|-----|----|
| London       | 111 | 45 |
| Napol.       | 8   | 92 |
| C. k. cekini | 5   | 29 |
| Srebro       | 101 | 10 |

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka  
in brez stroškov po izvrstni

## Revalesscière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinske in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, ožonost, diabet, trganje, shujšanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenke in je bolje, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja,

Bonn, 10. jul. 1862.

Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagrađi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in grizi, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v scalni cevi, zaprtju, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurju, trganje v mehurju i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsni boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učnih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam glede vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp.

Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam glede Revalesscière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Montona, Istra.

Učinki Revalesscière du Barry so izvrstni.

Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimper, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj pacient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 3. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalesscière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila niso bila v stanu odpraviti; toda Revalesscière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

St. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenju.

St. 64.210. Markizo de Brehan, bolehal je sedem let, na nespanju, treslici na vseh udih, shujšanju in hipohondriji.

St. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenju, nespanju in hujšanju.

St. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelj višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznadejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

St. 75.928. Barona Sigmo 10letne hramote na rokah in nogah i. t. d.

Revalesscière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plehaših pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah a 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold., — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Dischtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lendži Ludvig Müller, v Mariboru M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Čerovcu pri N. Snirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberanzmeyer, v Temešvaru pri Jos. v. Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaždinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

## Naznanilo.

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da ima

**Zalogo mnogovrstnih dobrih  
likérjev in žganjev,**

ter jih prodaja po **jako nizki ceni.** Priporočevaje se, da mi doide obilo naročilov, oznanim še, da je moja adresa (271)

**Josip Kantz,**

v mestu št. 144 pri št. Jakobskem mostu.

## Učiteljske,

oziroma

## podučiteljske službe.

V šolskem okraji **Laškem** se zaradi definitivne oddave razpisujejo sledeče službe, in sicer:

**Učiteljska in podučiteljska služba na Laškem** z dohodki III. razreda, zadnja tudi s prostim stanovanjem.

**Učiteljska in podučiteljska služba na narodni šoli v Hrastniku** z dohodki III. razreda in prostim stanovanjem.

**Podučiteljska služba na narodni šoli v Trbovljah** z dohodki III. razreda in prostim stanovanjem.

Prositelji, kateri morajo biti zmožni slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, imajo svoje s prilogami previdele prošnje do **15. septembra t. l.** potem predstavljene šolske gospodske vpisati dotičnim krajnim šolskim svetovalstvom.

Okrajni šolski svet Laški,

dne 21. julija 1875.

(258—3)

Predsednik: **Haas** l. r.

## Piccolijeva lekarna „k angelju“.

### Farmacijske specijalitete

#### Gabriel Piccolija,

lekarja v Ljubljani, na dunajski cesti.

**Anaterinova ustna voda in zobni prašek.** Boljši, nego vsaka druga zobna voda in zobni prašek, pravo sredstvo zoper zobobol in ustne bolezni, zoper gnjilobo in majanje zob, zoper difteritis ali vnetico grla in skorbut, prijetnega duha in okusa, krepi dalje zobno meso, in je sploh neprimerljivo sredstvo za čiščenje zob. Kdor ga enkrat poskusi, dal mu bode gotovo prednost, vzle vsim enakim izdelkom. 1 steklenica 60 kr., 1 škatlja 40 kr.

**Ribje olje,** pošiljano na ravnost iz mesta Bergen na Norveškem, brezkusno in ne slabodiseče, 1 originalna steklenica 80 kr.

**Pravi sajdicev pulver.** Nareja se z čisto kemičnih tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat škatelj 6 gold. 60 kr.

**Pravo vinsko žganje z soljo,** v pomoč bolehnemu človeštvu, pri vseh notranjih in vnanjih prisadnih, zoper večino bolezni, posebno za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica 40 kr.

**Eliksir iz Kine in Koke.** Najboljši do sedaj znani želodečni likér. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude z nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

**Glycerin-Crème.** je posebno izborno sredstvo zoper razpokane ustnice in kožo na rokah. 1 flacon 30 kr.

**Lancaster-lilijna voda.** Toaletni zaklad. Specijalno, da se ohrani koža krasna, nježna in mehka, se jej daje prednost pred vsemi umivalnimi vodami, lepoticjem in lepoticnim sredstvom, katera so često škodljiva. 1 steklenica 1 gold.

**Rajževi pulver.** Izključljivo iz vegetabilnih tvarin, posebno zdrav za kožo, katerej podeli izvorno brhkost in čvrstost, kar se nahaja le pri mladini. 1 paket 10 kr., 1 škatlja 40 kr.

**Sok iz Tamarinde.** Po mrzlih sredstvih iztlačen. Učinkuje znamenito krepilno in olajšajoče. 1 steklenica 40 kr.

**Neizmotljivo sredstvo zoper mrzlico.** Učinek tega leka je dokazana istina in vsaki bolnik, ki je lék uže poskusil sam na sebi, se bode radostno prepričal, da je najmočnejše in zanesljivejše sredstvo do sedaj znanih zoper ponavljajočo se mrzlico. 1 steklenica 80 kr.

**Naročila** se izvršujejo vračajočoj se pošto proti **poštnemu povzetju.** (132—79)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.